

UDKAST

Sammenfattende miljøredegørelse

til tillæg nr. 37 til Kommuneplan 2017-2019 for
byudvikling i Taphede øst for Viborg (etape 1)

24-04-2020/AV

VIBORG
KOMMUNE

Indhold

I forbindelse med Byrådets endelige vedtagelse af tillæg nr. 37 til Kommuneplan 2017-2029, skal der udarbejdes en sammenfattende redegørelse (jf. § 13, stk. 2 i lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)) for:

- 1) hvordan miljøhensyn er integreret i planen eller programmet,
- 2) hvordan miljørapporten og de udtalelser, der er indkommet i offentlighedsfasen, er taget i betragtning,
- 3) hvorfor den godkendte eller vedtagne plan eller det godkendte eller vedtagne program er valgt på baggrund af de rimelige alternativer, der har været behandlet, og
- 4) hvordan myndigheden vil overvåge de væsentlige indvirkninger på miljøet af planen eller programmet.

Redegørelse

Miljørapporten konkluderede, at de væsentligste miljøpåvirkninger er indvirkning på:

- Trafik
- Støj
- Natur & landskab, herunder
 - økologisk forbindelseslinje
 - fredskov og skovbyggelinje
 - bilag IV-arter
- Overfladevand

1. Trafik

Kommuneplantillægget rummer mulighed for ca. 1.000 boliger, og et fuldt udbygget Taphede vurderes at omfatte ca. 1.500 boliger. Disse vil generere ekstra trafik, som vil belaste veje i området. Effekten heraf er undersøgt på Randersvej, Tapdrupvej, Vibækvej, Bruunshåbvej m.fl.

Trafikbetjeningen i Taphede vil følge principperne i helhedsplanen med en ny rundkørsel på Randersvej og en cirkulær fordelingsvej med gennemkørende forbindelse mod syd til Tapdrupvej.

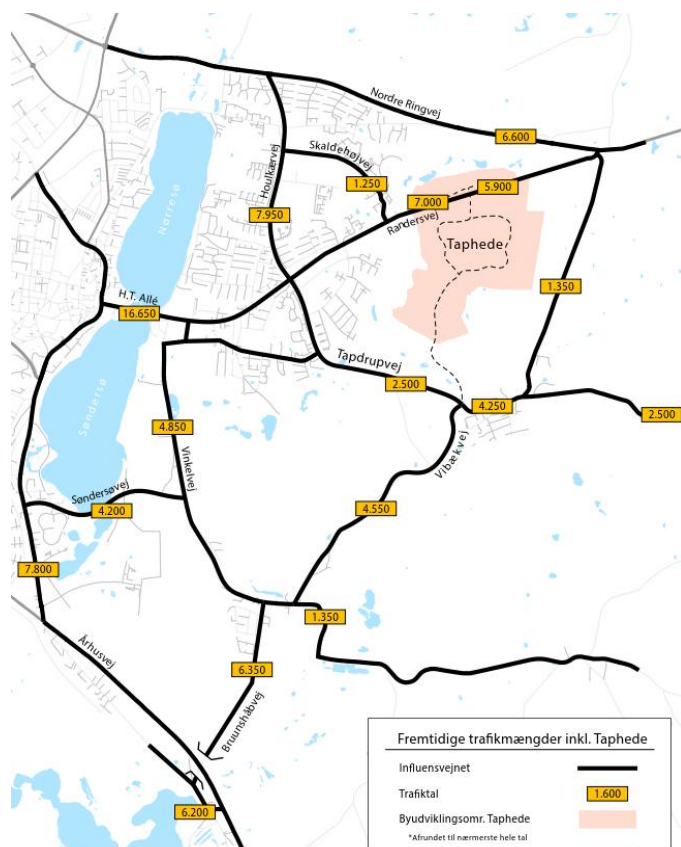
I beregningerne er der taget afsæt i et fuldt udbygget Taphede, som forventes at genere ca. 6.200 biler/døgn. Denne trafik er lagt ind i Viborg Kommunes trafikmodel, og effekten af en østlig omfartsvej og

evt. statslig motorvej øst om Viborg er vurderet sammen med planerne om byudvikling.

Taphede-andel

Effekten af et fuldt udbygget Taphede sammenlignet med et basis-scenarie, hvor den nuværende trafik er fremskrevet til 2036 er følgende:

Sted	I 2036 uden Taphede "0-alternativ"	I 2036 inkl. 6.200 biler fra Taphede	Stigning i %
Randersvej øst	4.500	5.900	+31%
Randervej vest	4.600	7.000	+52%
Hans Tausens Alle (over søerne)	15.850	16.650	+5%
Houlkærvej	7.750	7.950	+3%
Skaldehøjvej	1.000	1.250	+25%
Nordre Ringvej	5.900	6.600	+12%
Tapdrupvej (vest for rundkørsel)	2.750	2.500	-9%
Vinkelvej	4.400	4.850	+10%
Vibækvej	2.300	4.550	+98%
Bruunshåbvej	2.400	6.350	+165%

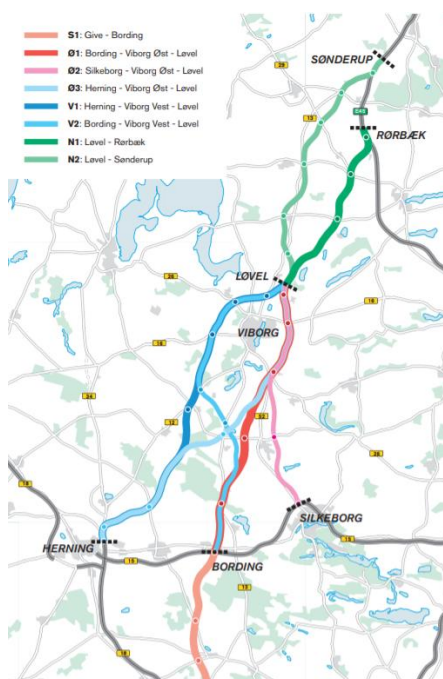
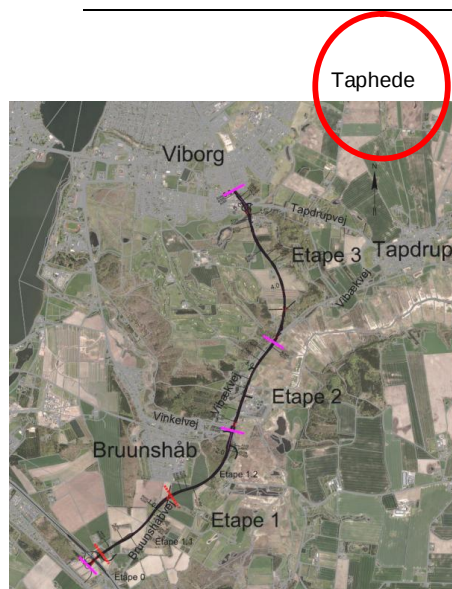

Alle tal er angivet som årsdøgns trafik – dvs. trafikmængde på et døgn opgjort som gennemsnit over hele året

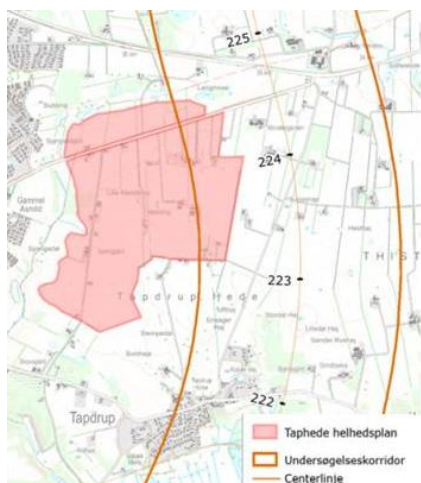
Randersvej vurderes at kunne klare den øgede trafikmængde. Vejen fungerer i dag som indfaldsvej til Viborg fra øst. Trafik til Taphede vil blive afviklet i en ny rundkørsel, som giver adgang til trafik både nord og syd for Randersvej.

Vibækvej og Bruunshåbvej får en væsentlig øget trafik, da der laves en tilslutning mod syd til rundkørsel i Tapdrup.

Etablering af den nye bydel får indvirkning på det omgivende vejnet. Potentialet i at udbygge veje syd og øst for området er derfor undersøgt.

Staten peger på 8 mulige linjeføringer for en midtjysk motorvej omkring Viborg.

Den vestlige del af Taphede ligger indenfor korridor, der skal undersøges ved evt. VVM

Østlig omfartsvej

Sideløbende med planlægning for byudvikling i Taphede er potentialet i en ny omfartsvej til gavn for hele østbyen i Viborg undersøgt.

Sagen er behandlet den 4. juni 2019 og senest den 26. februar 2020 (sag nr. 8), hvor Teknisk Udvalg besluttede, at "der arbejdes videre med en opdatering og revurdering af trafikmodellen (trafiktallene) samt med tilslutningsanlæg på rute 26"

En østlig omfartsvej er skitseret som en linje mellem Tapdrupvej i nord og Århusvej i syd og ligger således sydvest for Taphede. En to-sporet vej forventes at koste ca. 212 mio.

De første undersøgelser af en østlig omfartsvej viser,

- at den vil reducere trafik gennem Bruunshåb markant,
- at en del trafik vil flyttes fra Tapdrupvej vest til omfartsvejen,
- trafik over søerne (Hans Tausens Vej) vil i mindre grad reduceres,
- tilslutningspunkt fra Taphede har betydning for, hvor meget vejen vil blive brugt,
- omfartsvejen vil ikke ændre væsentligt på, hvordan trafikken fordeles ud af Taphede (ca. halvdelen vil søge nord ud af området og den anden halvdel syd ud af området)

Hærvejsmotorvej

Staten overvejer muligheden for at lave en midtjysk motorvej for at aflaste E45 i østjylland. En forundersøgelse er offentliggjort den 25. febr. 2020 for strækningen Give-Viborg-Hobro. Dette er efter høringsperioden for kommuneplantillægget, hvorfor materiale fra forundersøgelsen ikke har været mulige at inddrage i den offentliggjorte miljørapport.

I forundersøgelsen peges på 8 mulige linjeføringer enten øst eller vest om Viborg by. Der er ikke gennemført VVM eller lavet anlægsprioritering af en evt. midtjysk motorvej. Da der ikke er truffet beslutning om en evt. midtjysk motorvej, kan kommuneplantillægget alene forholde sig til *muligheden* herfor.

En linjeføring øst om Viborg er placeret ca. 1,1 km øst for kommuneplantillægget. Motorvejen forventes at få tilslutning ved Nordre Ringvej øst for Viborg og ved Århusvej sydøst for Viborg.

Kommuneplantillægget berøres ikke af korridoren, der er udpeget til midtjysk motorvej øst for Viborg. Den vestlige del af Taphede ligger dog indenfor korridoren, der skal undersøges nærmere ved evt. VVM-undersøgelse (Vurdering af Virkninger på Miljøet). Vejdirektoratet har ikke fremsendt bemærkninger til planforslaget.

En motorvej vil tiltrække trafik og derfor generere ekstra trafik på især Randersvejs østlige del, mens den vil aflaste trafik gennem Bruunshåb.

Hvis der bliver en motortrafikvej øst for Viborg stiger trafikken på Randersvej til ca. 13.000 vest for ny rundkørsel og ca. 15.000 biler øst for. Der kan blive behov for kapacitetsforbedringer/ombygninger og evt. et ekstra spor på Randersvej.

Ny rundkørsel ved Taphede er forberedt til at kunne udvides til 2 spor.

I forhold til Taphede vil en midtjysk motorvej øst om Viborg betyde, at 80% af trafikken fra den nye bydel vil søge nord ud af området. Da færre dermed vil søge syd ud af Taphede, betyder det, at Vibækvej og Bruunshåbvej aflastes.

Hvis der etableres både en midtjysk motorvej øst om Viborg og en østlig omfartsvej vil trafikken fordele sig nogenlunde ligeligt nord og syd ud af Taphede-området.

Indkomne bemærkninger - trafik

Der er i høringsperioden for kommuneplantillægget og miljørapporten indkommet 3 forslag ift. trafik

- a. forslag om at etablere en ny tilslutning til Nordre Ringvej fra ny rundkørsel på Randersvej mod nord
- b. forslag om at Taphede mod syd ikke tilsluttes i rundkørsel i Tapdrup.
- c. Forslag om at lave en overordnet transportplan for Viborg Kommune, hvor kollektiv trafik og cyklisme prioriteres højt.

Byrådets bemærkninger

- a. En ny tilslutning til Nordre Ringvej vil kræve statens godkendelse og vurderes ikke realistisk, da tilslutningspunkter dermed vil ligge for tæt. Tilslutningen vil samtidig krydse et følsomt landskab (økologisk forbindelseslinje), hvilket ikke er ønskeligt.
- b. Det er naturligt at tilslutte den nye bydel i et trafikalt knudepunkt i Tapdrup (rundkørsel). Tilslutning mod syd vil blive vurderet nærmere i forbindelse med lokalplanlægning af de sydlige områder i kommuneplantillægget. Disse forventes anlagt om en årrække, hvor der evt. vil være truffet beslutning om en østlig omfartsvej eller Hævejsmotorvej.
- c. Forslaget er generelt og vedrører den overordnede trafik-afvikling i Viborg Kommune og ikke kun kommuneplantillægget.

Der er vedtaget en trafikplan for Viborg Kommune den 20. dec. 2017. Derudover er der vedtaget et bæredygtighedskatalog for Taphede den 11. dec. 2019, bl.a. med fokus på grøn transport,

mulighed for delebiler og cyklisme. Taphede planlægges med gode cykelsti-forbindelser, herunder tunnel under Randersvej og supercykelsti langs Randersvej. Området vil blive kollektivt betjent, og det tilstræbes, at der ikke er mere end 300 meter til et busstop.

Kommuneplantillægget

Kommuneplantillægget fastlægger blandt andet:

- at boligbyggeri skal placeres mindst 50 meter fra midten af Randersvej. Dette giver mulighed for evt. senere vejudvidelser og kapacitetsforbedringer.
- at vejadgang skal følge principperne i helhedsplan Taphede (vedtaget af Viborg Byrådet den 21. marts 2018), som beskrevet i miljørapporten
- Vejadgang til de enkelte rammeområder til boliger præciseres, herunder at der skal være gennemkørsel via fordelingsvej fra ny rundkørsel på Randersvej i nord til Tapdrupvej i syd.

2. Støj

Trafikken på Randersvej vil støje ift. boligområdet.

Kommunen skal i forbindelse med fysisk planlægning sikre, at der ikke udlægges boliger eller andre støjfølsomme anvendelser indenfor områder, der belastes af støj over Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier.

Den vejledende støjgrænse for boliger, daginstitutioner mv og udendørs opholdsarealer er 58dB.

Støj afhænger bl.a. af hastighed og trafikmængde på en vej. Der er derfor gennemført beregninger af støjen for hastigheder på henholdsvis 50, 60 og 70 km/t med et fuldt udbygget Taphede (1.500 boliger). Dette medfører en trafikmængde på ca. 7.000 biler/døgn på Randersvej.

Støjberegninger er udført i programmet SoundPLAN på baggrund af en 3D-terrænmodel. Beregninger er målt 1,5 meter over terræn.

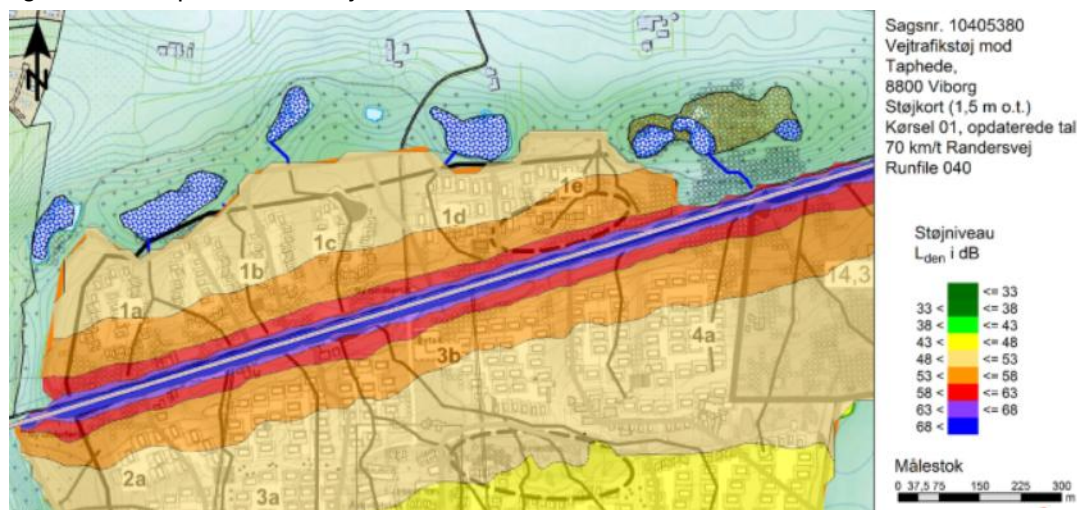
De viser, at støjgrænsen på 58 dB langs Randersvej ligger:

- Ca. 25 meter fra vejmidten ved 50 km/t
- Ca. 35 meter fra vejmidten ved 60 km/t
- Ca. 50 meter fra vejmidten ved 70 km/t

Kommunen har sideløbende med kommuneplantillægget haft en dialog med politiet i forhold til at fastlægge hastighedsgrænsen på Randersvej.

Politiet har tilkendegivet, at hastighedsgrænsen på Randersvej ikke kan sænkes til under 70 km/t.

Da beregningerne er gennemført i 1,5 meters højde, skal det i forbindelse med lokalplanlægning sikres, at boliger i mere end 1 etage ligeledes ikke påvirkes af støj.

Ved 70 km/t med trafik fra fuldt udbygget Taphede, ligger støjgrænsen på 58dB ca. 50 meter fra vejmidten (rød zone)

Der er desuden regnet på forskellige scenarier med støjvolde og et "worst-case-scenarie" med en Hærvejsmotorvej øst for Viborg (ca. 13.000 biler/døgn på Randersvej vest for ny rundkørsel og ca. 15.000 biler/døgn øst for).

Hvis der etableres en Hærvejsmotorvej øst om Viborg, vil der blive behov for støjafskærmning i 50 meters-zonen mod Randersvej. Der er størst effekt af en støjvold, som placeres tæt ved vejen.

Indkomne bemærkninger - støj

Der er i høringsperioden for kommuneplantillægget og miljørapporten indkommet 2 forslag, som vedrører støj

- forslag om at etablere støjvold langs Randersvej, så byggeri kan flyttes tættere på Randersvej
- forslag om at skærpe støjkrav til 53dB, som WHO anbefaler som fremtidig støjgrænse.

Byrådets bemærkninger

- Det vil ikke være optimalt at skjule en ny bydel bag støjvolde – det er ønskeligt at bydelen opleves fra vejen, når man kører ind til Viborg.

Ved 70 km/t er det muligt at overholde 58dB støjkrav i 50 meters afstand fra Randersvej. Zonen mellem Randersvej og ny bebyggelse er en bufferzone, som kan blive nødvendig til evt. udvidelse af Randersvej. Endvidere er der behov for en delzone syd for Randersvej til håndtering af overfladevand.

Hvis der etableres en Hærvejsmotorvej øst om Viborg vil der blive behov for støjafskærmning i zonen langs Randersvej. I lokalplaner skal de nærmere tiltag fastlægges.

- b. Miljøstyrelsens vejledende grænseværdi er 58 dB og gengivet i gældende lovgivning. De vejledende støjgrænser er fastlagt ud fra undersøgelser af store befolkningsgruppers opfattelse af støj. Byrådet ønsker ikke at skærpe støjkrav ift. gældende lovgivning.

Kommuneplantillægget

Kommuneplantillægget fastlægger blandt andet:

- at byggeri skal placeres mindst 50 meter fra vejmidte af Randersvej. Dette medfører, at støjgrænsen på 58dB kan overholdes ved 70 km/t
- særbestemmelser for rammeområder grænsende op til Randersvej (VIBØ.B4.14_T37 og VIBØ.B4.15_T37), som gør opmærksom på: Der skal tages hensyn til støj fra Randersvej.

I planlovens §15a er det sikret, at en lokalplan ikke må udlægge støjbelastede arealer til støjfølsom anvendelse, medmindre planen indeholder bestemmelser om etablering af afskærmningsforanstaltninger.

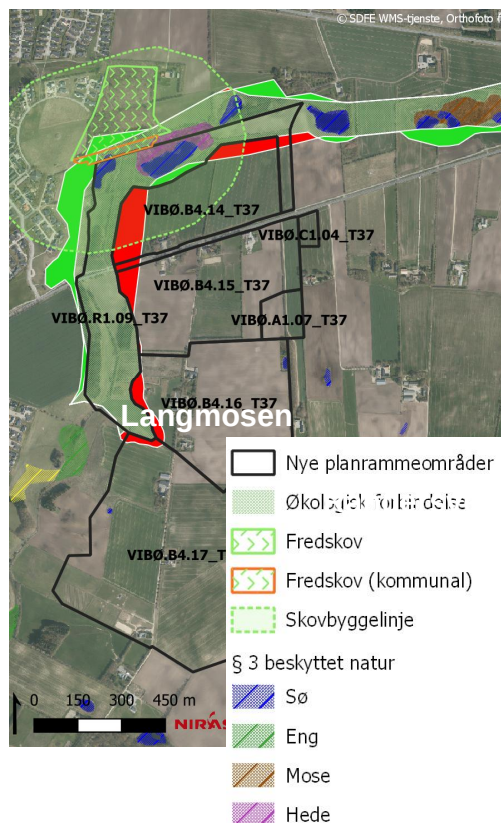
3. Natur og landskab

A. Økologisk forbindelseslinje

I kommuneplantillægget justeres afgrænsningen af en økologisk forbindelseslinje.

Langs øst- og nordsiden af kommuneplantillægget er der en markant dal, Spangsdal, der er udpeget som en økologisk forbindelseslinje i den gældende kommuneplan 2017-2029. Kommuneplanen beskriver, at en økologisk forbindelseslinje skal fungere som levested og spredningskorridor for dyr og planter. Det er kommunens målsætning at bevare, beskytte, genoprette og udvikle biodiversitet og skabe mere sammenhængende natur her – samtidig med, at der skabes rekreative oplevelser for borgerne.

Udpegningen af den økologiske forbindelseslinje er foretaget af Viborg Amt på kort i stor målestok. Intentionen er at forbinde skove og

Kortet viser de foreslåede ændringer i den økologiske forbindelseslinje

rød = udtages
grøn = inddrages

vandhuller i et netværk af natur. Viborg Kommune er i gang med en større gennemgang af alle disse forbindelseslinjer (Grønt Danmarkskort).

Spangsdal er en sidedal til den større Nørreådal mod syd, som igen er en del af Natura 2000-område nr. 30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord, Simested og Nørre Ådale samt Skravad Bæk – se næste side.

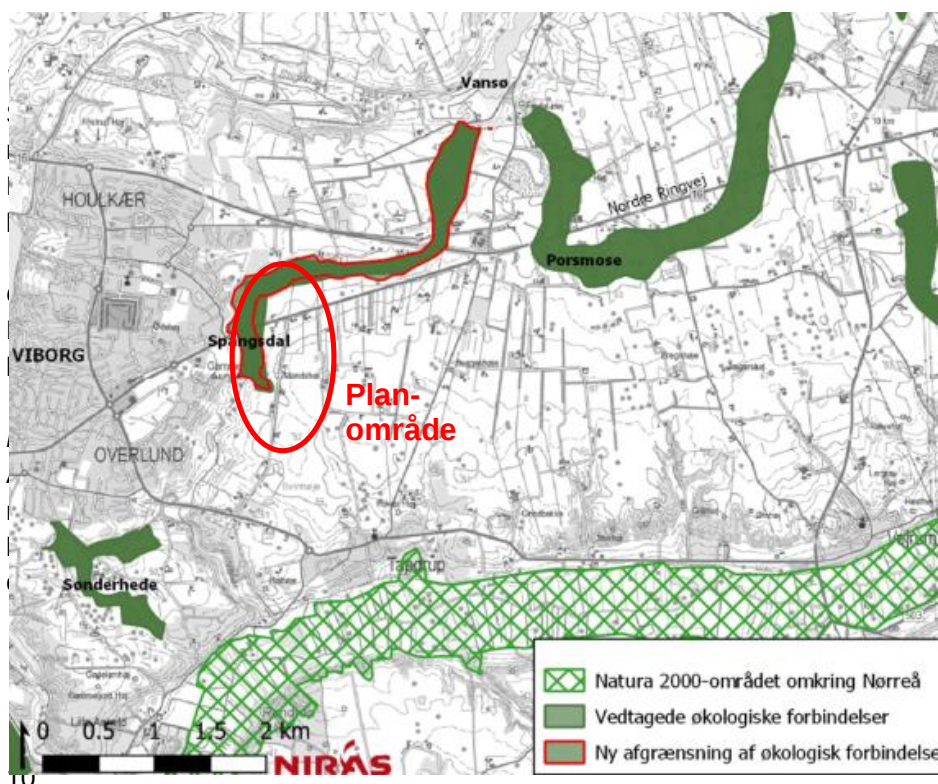
I forbindelse med kommuneplantillægget forlægges en del af den økologiske forbindelseslinje mod vest nord for Randersvej. Samtidig justeres udpegningen omkring nogle søer mod nord (Langmosen), så afgrænsningen i højere grad følger bund og skrænter langs Spangsdal.

Søerne og et hedeareal mod nord er udpeget som beskyttet natur. Nord for søerne er desuden et mindre kommunalt areal med beplantning, som Miljøstyrelsen den 21. oktober 2019 har udpeget som fredskov – se punkt 3B.

Korridoren bevarer samme arealudlæg og har overalt en bredde på mindst 150 meter.

Arealer, der udtages er overvejende dyrket jord i dag og arealer, der indlemmes har en højere naturværdi.

Udpegningsgrundlaget for den økologiske forbindelseslinje er sammenhængen med Nørreådal og videre forbindelse mod nordøst til Vansø nord for Randersvej. Herefter på tværs af Randersvej igen mod syd til Lille og Store Porsmose og videre mod nordøst. Den økologiske forbindelseslinje i Spangsdal opfylder dermed formålet om at forbinde grønne områder og fungere som levested og spredningsveje for dyr og planter.

Sammenhængen mellem Spangsdal, Nørreådal og den økologiske forbindelseslinje

Med en byudvikling til 1.500 boliger på sigt vil der blive en øget rekreativ brug af området. Det vurderes muligt i lokalplanlægningen at styre denne færdsel ved at anlægge stier udenom de områder med størst naturværdi. Stier fastlægges i den efterfølgende lokalplanlægning.

Indkomne bemærkninger – økologisk forbindelseslinje

Der er i høringsperioden for kommuneplantillægget og miljørapporten indkommet flere bemærkninger til den økologiske forbindelseslinje

- a. Forslag om ikke at ændre den økologiske forbindelseslinje – bl.a. på grund af overlap af mange naturinteresser (beskyttet natur, fredskov, bilag IV-arter).
- b. Forslag om at udvide den økologiske forbindelseslinje, så byggeri placeres med større afstand til Spangsdal (eks. 50 m).
- c. Forslag om at forlægge den økologiske forbindelseslinje mere mod vest syd for Randersvej.
- d. Bemærkning om, at Spangsdal er en markant geologisk landskabsdannelse, der burde behandles som en samlet helhed i miljørapporten.

Byrådets bemærkninger

Ændringerne af den økologiske forbindelseslinje medfører at landbrugsjord erstattes af mere ekstensivt dyrkede naturarealer indenfor den økologiske forbindelseslinje. Justeringerne vurderes kun at have lokal betydning og den økologiske funktionalitet kan opretholdes.

Arealmæssigt er udpegningen uændret, korridoren er ingen steder under 150 meter og følger princippet om at bund og skrænter langs Spangsdal er omfattet af den økologiske forbindelseslinje.

Vurdering af afgræsningen mod Spangsdal er foretaget ved at afsætte pæle i terræn og besigtige forholdene i marken. Besigtigelsen er udført i samarbejde mellem biologer og planlæggere. Den nye afgræsning følger vejledende kote 40 langs Spangsdal og følger princippet for bebyggelse vest for dalen. Afstand til søer er øget ift. den oprindelige udpegning.

- a. Det sker af og til, at der foretages justeringer af en økologisk forbindelseslinje sammen med et planforslag, da udpegningen er sket på et meget overordnet grundlag og ikke alle steder er tilpasset terræn og de nuværende lokale forhold. Det væsentlige er at bevare en forbindelse mellem naturområderne.
- b. Der skal findes en passende balance mellem byggeri og natur ved ny planlægning. Placeringen af byggeri følger princippet

vest for Spangsdal, hvor bygninger ligger ved kanten af dalen og følger en terrænkote. Byggeri kan her opføres i indtil 2 etager.

- c. En forlægning mod vest syd for Randersvej vil bryde med princippet om at følge bund og skrænter af Spangsdal. Arealet vest for den økologiske forbindelseslinje ligger ca. 10 meter højere i terræn.

Miljørapporten indeholdt i afsnit 5 en vurdering af planens påvirkning af kommuneplanens udpegning af økologisk forbindelse og værdifuldt landskab både i den lokale geografiske sammenhæng og i en større geografisk sammenhæng med Nørreådal og Vansø. Vurderingen af den økologiske forbindelse blev understøttet af et notat i bilag 4 om udpegningsgrundlaget (for den økologiske forbindelseslinje).

Spangsdal er ikke i og omkring planområdet udpeget som et geologisk interesseområde i kommuneplanen, og der ændres ikke i udpegningen af værdifuldt landskab. Der er derfor ikke foretaget en vurdering af de geologiske forhold.

Kommuneplantillægget

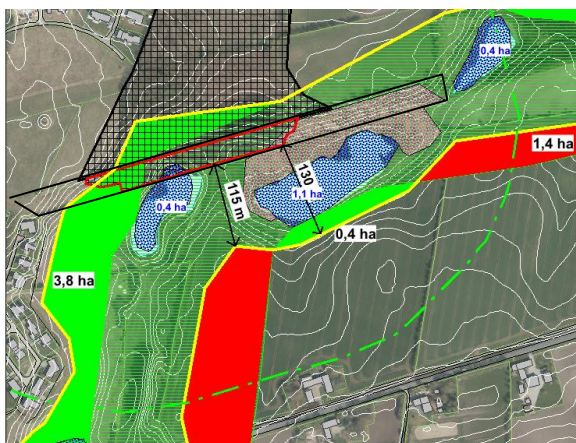
Kommuneplantillægget fastlægger blandt andet:

- at byggeri mod nord (mod Langmosen) må max. opføres i 2 etager (rammeområde VIBØ.B4.14_T37)
- at etageboliger i op til 4 etager er kun muligt mod nord og centralt i området (VIBØ.B4.14_T37 og den nordøstlige del af VIBØ.B4.16_T37). I den endelige plan udgår mulighed for etageboliger i rammeområde VIBØ.B4.15_T37.
- at der ikke må etableres nyttehaver og legepladser indenfor den justerede afgrænsning af den økologiske forbindelseslinje i Spangsdal (rammeområde VIBØ.R1.09_T37) .
- at vandhul på kanten af Spangsdal skal bevares (rammeområde VIBØ_T37).

B. Skovbyggelinje og fredskov

Nordvest for planområdet ligger et fredskovsareal. Syd herfor ejer Viborg Kommune et smalt beplantet areal på ca. 1,7 hektar. Der er en skiltet natursti gennem dette areal.

Offentlige skove over 0,5 hektar er fredskov, og der er en 300 meter skovbyggelinje omkring alle offentlige skove.

Signaturforklaring

- Økologisk forbindelseslinje
- Ny økologisk forbindelseslinje
- Eksisterende fredskov
- Ny fredskov (kommunalt ejet)
- Udvidelse - økologisk forb.
- Indskrænke - økologisk forb.
- 300 m skovbyggelinje
- Kommunalt areal

Rød streg angiver kommunal ejet fredskov, som afføder en 300 meter skovbyggelinje

Miljøstyrelsen har ved besigtigelse 17. oktober 2019 konstateret, at den vestlige del af kommunens areal (ca. 0,8 ha) er fredskov, mens den østlige del er registreret som beskyttet hede og derfor ikke er fredskov.

Beplantningen er primært bævreasp og birk med en iblanding af eg, ask og fuglekirsebær samt en del tjørn og hassel.

Skovbyggelinjen strækker sig ind i det nordlige rammeområde til boligformål (VIBØ.B4.14_T37).

Skoven ligger på nordsiden af de beskyttede søer i Langmosen og på grund af hensyn til den økologiske forbindelseslinje ligger de bebyggelige områder ca. 115-130 meter fra skovbrynets kant. På grund af afstanden og krav om lav bebyggelse, vurderes skovbrynets kant ikke at blive påvirket af ny bebyggelse.

Kommunen kan i forbindelse med lokalplanlægning søge Miljøstyrelsen om at reducere skovbyggelinjen, dog ikke til under 40 meter.

Forløb

Kommunens registrering af fredskov var i første omgang ikke ajourført for området, og forholdet var derfor ikke belyst i første udgave af miljørapport, som blev offentliggjort 12. september 2019.

Da kommunen blev gjort opmærksom på forholdet, blev planforslag og miljørapport trukket tilbage. Et revideret planforslag og miljørapport med belysning af emnet fredskov og skovbyggelinje blev offentliggjort 19. dec. 2019.

Indkomne bemærkninger – fredskov og skovbyggelinje

Der er i høringsperioden for kommuneplantillægget og miljørapporten indkommet 2 nogenlunde enslydende bemærkninger til emnet fredskov og skovbyggelinje:

- a. forslag om at respektere 300 meter skovbyggelinje og reducere byggemulighed i området nord for Randersvej eller flytte byggeriet tættere på Randersvej

Byrådets bemærkninger

En byggeafstand på 115-130 meter fra fredskoven vil sammen med den økologiske forbindelseslinje sikre passende afstand til skovbrynets kant og dyrelivet omkring.

På grund af støjforhold langs Randersvej er det ikke muligt at flytte byggeri tættere på Randersvej – se afsnit 2 (side 6).

Kommuneplantillægget

Kommuneplantillægget fastlægger blandt andet:

- at byggeri mod nord ikke må opføres i mere end 2 etager (rammeområde VIBØ.B4.14_T37)
- at der kun må etableres driftsmæssigt nødvendigt byggeri (regnvandsbassiner og lign. samt rekreative anlæg) i det rekreative område (VIBØ.R1.09_T37)
- at nyttehaver og legepladser ikke må etableres indenfor den justerede økologiske forbindelseslinje.

C. Bilag IV-arter

Bilag IV-arter er særligt beskyttede dyre- og planterarter, som er omfattet af EU's habitatdirektivs bilag IV. Det kan f.eks. være padder (frøer og salamandere) og større pattedyr som oddere samt fugle/flagermus og markfirben.

Spangsdal er udpeget som økologiske forbindelseslinje og der er et lille vandløb (Vibæk) i bunden af dalen. Generelt er der gode levevilkår for dyr og planter i tilknytning til vandhuller og beskyttede naturområder.

Der er derfor foretaget en vurdering af sandsynligheden for forekomst af beskyttede dyrearter i og omkring Spangsdal og Langmosen samt indenfor de bebyggelige områder i kommuneplantillægget.

Padder

Der er foretaget en biologisk vurdering af 8 små vandhuller i området. I 4 af disse var der ingen bilag IV-padder (blå), mens der i 3 af dem (turkis) var forekomst af stor vandsalamander. To af disse ligger på kanten af området, mens én ligger inde i området. Det er vigtigt at bevare sammenhæng/grøn forbindelse til det "indeliggende vandhul".

I den sidste sø mod sydøst (grøn) var der både stor vandsalamander og spidssnudet frø og blev vurderet til at være potentielt levested for løgfrøer. Søen indgår i det rekreative område VIBØ.R1.10_T37. Vandhullet og området omkring må pga. forekomst af bilag IV-padder ikke indgå som en del af en større afvandingsplan for området.

Der er ikke foretaget en biologisk vurdering af de større søer nord for Randersvej (Langmosen), da den økologiske forbindelseslinje opretholdes og søernes sammenhæng bevares. Pga. søernes størrelse og dybde blev det antaget, at de indeholder fisk, som spiser paddeyngel. Søerne blev derfor vurderet til ikke at udgøre et egnet ynglested for padder. Der er ikke tidligere registreret padder i disse søer. Hvis der er padder i søerne, vurderes plantillægget ikke at påvirke padderne, idet den økologiske funktionalitet bevares.

Undersøgte vandhuller i planområdet

Blå = ingen padder

Turkis = stor vandsalamander

Grøn = flere padder-arter (inkl. evt. løgfrø)

Flagermus

Arealerne omkring Vibæk og Spangsdal vurderes at være egnet fødesøgningsområde for flere flagermusarter, mens landbrugsarealerne (de bebyggelige områder) generelt ikke vurderes at være væsentlige fødesøgnings, raste- eller yngleområder for flagermus.

Det er derfor sandsynligt, at der er forekomst af flagermus på nogle af de gamle gårdtage eller i de gamle træer som er i planområdet og i tilknytning til Spangsdal.

Der er ikke foretaget en egentlig registrering af flagermus.

Sandsynlige arter vurderes at være: brandts flagermus, damflagermus, vandflagermus, frynseflagermus, trolldflagermus, dværgflagermus, pipistrellflagermus, brunflagermus, sydfalagermus, skimmelflagermus og langøret flagermus.

Vandhullet mod sydøst kan sammen med de nord-sydgående læhegn fungere som ledelinjer for især lavtflyvende arter (dam- og vandflagermus). Disse overvintrer talstærkt i Mønsted og Daugbjerg kalkgruber ca. 15-20 km vest for planområdet.

I forbindelse med lokalplanlægning vurderes det muligt at tage højde for evt. forekomst af flagermus ved at sikre, at gamle bygninger og høje træer kun fjernes i perioden august-september (udenfor rasteperioden), eller at det undersøges nærmere, om der er flagermus på lokaliteten.

Andre bilag IV-arter

Der lever sandsynligvis oddere i området omkring Vibæk i Spangsdal. Planområdet vurderes ikke at udgøre et væsentligt yngle-, raste- eller fødesøgningsområde for odder, og områderne omkring Vibæk berøres ikke af byggeri.

Indkomne bemærkninger – bilag IV-arter

Der er i høringsperioden for kommuneplantillægget og miljørapporten indkommet 1 bemærkning til bilag IV-arter

- a. Påpejning af, at de store søer i Langmosen ikke er undersøgt for padder ved feltstudier. Dette menes at være en mangel i miljørapporten. Dokumentation for forekomst af frøer er indsendt.

Byrådets bemærkninger

- a. Der er ikke foretaget en kortlægning af dyrelivet i de store søer i Langmosen, da søerne bevares og sammenhængen mellem dem ikke påvirkes. Søernes tilstand vil ikke blive ændret med planlægningen, og der tages højde for at lede regnvand uden om søerne.

Planen medfører ikke indgreb i den beskyttede hede på nordsiden af den store sø. Søernes og hedens tilstand samt den økologiske funktionalitet vurderes at kunne opretholdes i området.

Øget færdsel og rekreativt brug af området vurderes at kunne tilrettelægges i en efterfølgende lokalplan, så der tages hensyn til naturen omkring søerne, eks.

- placering af stier udenom de mest følsomme områder
- belysning af stier kun med lav belysning
- krav til fældning af beplantning

Planområdet ligger primært på arealer i omdrift, og omfatter alene rekreative arealer i Spangsdal. I lokalplanlægning vil der blive stillet krav til omfang og typer af rekreative anlæg og nærmere placering af stier.

Det vurderes, at planen ikke påvirker særlige arter, herunder bilag IV-arter og rødlistede arter.

Kommuneplantillægget

Kommuneplantillægget fastlægger blandt andet:

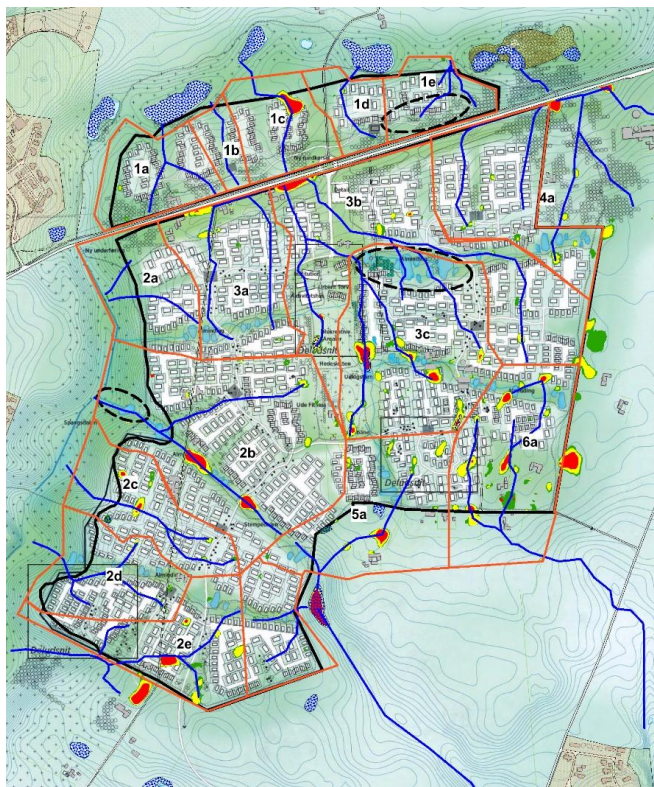
- at de to vandhuller med registrerede bilag IV-padder indenfor bebyggelige områder i planen skal bevares (VIBØ.B4.16_T37 og VIBØ.B4.17_T37)
- at der skal sikres en grøn forbindelse (inkl. beplantning) fra det vandhul, som kommer til at ligge inde i området (i VIBØ.B4._T37) til den større sø mod sydøst i det rekreative område (VIBØ.R1.10_T37)
- at søen mod sydøst med forekomst af padder, herunder potentielt løgfrøer, ikke anvendes til regnvandshåndtering (VIBØ.R1.10_T37)
- at der ikke må etableres nyttehaver og legepladser i Spangsdal og Langmosen indenfor den økologiske forbindelseslinje (VIBØ.R1.09_T37)

4. Overfladevand

Området afvandes naturligt mod nord og øst til Vibæk, som er et følsomt vandløb. Der må kun ledes begrænsede mængder overfladevand til dette vandløb.

Målsætningen i Danmarks vandområdeplaner er, at alt vand – herunder i vandløb og den kystnære del af havet skal opnå mindst "god tilstand" eller "godt potentiale" med udgangen af denne eller næste planperiode.

Planområdet afvander til hovedopland 1.5 Randers Fjord – fra Vibæk via Nørreådal og Gudenåen.

Jordbundsforhold blev indledningsvist undersøgt i hele området. Generelt er der meget ler i de øverste jordlag, og der er derfor begrænsede muligheder for at nedsive overfladevand i området. I de sort-stiplede områder på kortet ved siden af er mulighederne for nedsivning dog gode.

Helhedsplanen for Taphede (vedtaget af Byrådet i marts 2018), som danner grundlag for kommuneplantillægget indeholder derfor større grønne kiler mellem bebyggelsen, hvor der kan være plads til at tilbageholde og forsinke regnvand.

Orbicon har i januar 2019 udført en vurdering af muligheden for at udlede overfladevand til Vibæk. Konklusionen herpå er, at der maksimalt må udledes overfladevand, svarende til 1 liter/sek/ha til vandløbet. Det er en forudsætning for udledning, at der etableres rensning, som kan tilbageholde næringsstoffer og miljøfremmede stoffer fra overfladevandet inden udledning. Rensning kan ske i rensedamme eller andre typer af anlæg med samme funktion.

Kort med de naturlige strømningsveje (blå) og deloplande skal danne baggrund for en strategi for regnvandshåndtering.

Rød angiver områder, hvor vand samler sig (over 0,5 m dybde) ved skybrud (50 mm regn).

Sort stiptet er områder, som egner sig til nedsivning. Placering af bassiner er ikke fastlagt.

Viborg Kommunes målsætning er, at nye boligområder skal planlægges således, at regnvand nyttiggøres eller afledes lokalt og evt. bruges rekreativt i byrummet. Vurdering af risiko for oversvømmelser indgår i planlægningen af anlæg til håndtering af regnvand.

Selvom området er domineret af lerjord, der besværliggør nedsivning, vurderes det muligt i den videre lokalplanlægning at sikre, at Vibæk ikke belastes hydraulisk. Dette kan gøres ved at forsinke og fordampe dele af regnvandet og arbejde med lokal anvendelse af regnvandet (LAR) inden det ledes ud i bækken.

Der vil blive udarbejdet en overordnet strategi for hele planområdet, der skal sikre, at der ikke sker en for høj udledning til Vibæk.

Da området er ca. 100 hektar stort og har forskellige lokale jordbunds- og afstrømningsforhold, forventes området underopdelt i deloplande. Afvandingsprincipperne kan variere for de enkelte deloplande.

Der er kapacitet på Viborg Centralrenseanlæg i Bruunshåb til at håndtere spildevand fra området.

Det vurderes samlet set, at vedtagelsen af kommuneplantillægget ikke vil medføre væsentlig påvirkning på overfladevandet og derved ikke medføre ændringer, der kan påvirke vandområdemålsætningerne.

Desuden vurderes det, at plantillægget også opfylder kommunens målsætning om at sikre, at regnvand benyttes til rekreative formål i den nye bydel.

Indkomne bemærkninger - overfladevand

Der er i høringsperioden for kommuneplantillægget og miljørapporten indkommet 1 bemærkning vedr. overfladevand

- a. bekymring for at udlede overfladevand til Vibæk

Byrådets bemærkninger

Der vil blive stillet krav om, at der etableres rensedamme inden udledning til Vibæk. Her vil næringsstoffer og evt. miljøfremmede stoffer bundfældes inden vandet løber ud i bækken.

Krav til håndtering af overfladevand sikres gennem lokalplanlægning, spildevandstillæg og udledningstilladelser.

Kommuneplantillægget

Kommuneplantillægget fastlægger blandt andet:

- at søen mod sydøst (rammeområde VIBØ.R1.10_T37) ikke må anvendes til regnvandshåndtering pga. forekomst af padder (se punkt 3C)

Derudover foreslås tilføjet en særbestemmelse for alle bebyggelige områder:

- Regnvand skal håndteres lokalt (LAR) og tilføre kvalitet i byrummet i muligt omfang. Udløb til Vibæk skal begrænses.

Lavbundsareal/vådområde

Ud over de 4 hovedemner, som er behandlet i miljørapporten, er der kommet 2 bemærkninger vedr. lavbundsareal

- a. Forslag om at genåbne Vibæk nord for Randersvej og hæve vandstand i den vestlige del af Langmosen.
- b. Påpejning af, at vandstanden i moserne er kunstigt sænket i 1930'erne. Miljørapporten bør beskrive hvor meget og omfang af evt. tørvejord.

Byrådets bemærkninger

- a. og b. Den generelle målsætning om at bevare, beskytte, genoprette og udvikle biodiversitet og skabe mere sammenhængende natur samt den konkrete plan er ikke fulgt op af et konkret projekt for naturforbedrende tiltag omkring moserne og Vibæk.

Det fremgår af miljørapporten og kortet side 11, at afstanden til de naturbeskyttede søer ved Langmosen gøres større, og at den økologiske forbindelseslinjes placering ændres, så den i højere grad følger Spangsdals bund og skrænter. Planen forhindrer dermed ikke en eventuel vandstandsstigning.

Ifølge lovgivningen om miljøvurdering af planer, skal miljørapporten indeholde de oplysninger, som med rimelighed kan forlanges med hensyntagen til den aktuelle viden. Da der ikke er lavet projektbeskrivelser for naturforbedrende tiltag, findes denne viden ikke, og det vurderes, at disse oplysninger ligger udover de oplysninger, som med rimelighed kan forlanges. Ifølge lovgivningen kan nogle forhold vurderes bedre på et andet trin i det pågældende forløb.

Kommunen vil undersøge muligheden for at genåbne Vibæk nord for Randersvej, når der måtte være finansiering hertil. Det vil kræve forundersøgelser, dispensationer og nye vandløbstilladelser, hvis der skal ændres på vandspejl i Langmosen og rørlægning mellem de to søer.

Høringssvar

På baggrund af de indkomne høringssvar er der sket enkelte justeringer i kommuneplantillægget:

- Princip for vejbetjening er tilføjet til hvert rammeområde.
- Det er præciseret, at der skal etableres grønne områder efter principperne i helhedsplanen for Taphede
- Type og omfang af rekreative anlæg indenfor den økologiske forbindelseslinje er skærpet
- Alle bebyggelige områder tilføjes særbestemmelse med krav om at overfladevand i størst muligt omfang skal håndteres lokalt (LAR) og forsinkes og renses inden udledning til Vibæk

Det fastholdes at justere den økologiske forbindelseslinje, så den i højere grad følger bund og skrænter af Spangsdal (som fremlagt i planforslaget).

Byrådet vil undersøge muligheden for at genåbne Vibæk nord for Randersvej og etablere naturforbedrende tiltag i området omkring Langmosen, så biodiversiteten øges.

Øvrige forslag er ikke imødekommet.

Alternativer

Efter lov om miljøvurdering skal det vurderes, hvad den sandsynlige udvikling er, hvis planen ikke gennemføres – dvs. et 0-alternativ.

Et 0-alternativ betyder, at kommuneplantillægget ikke vedtages og at der derved ikke kan ske en videre lokalplanlægning og bebyggelse af området. Der vil ikke ske en byudvikling af området øst for Viborg by. Landbrugsjorden vil fortsat kunne dyrkes med den økonomiske gevinst dette medfører. Der vil ikke ske en ændring af den økologiske forbindelseslinje.

Lodsejeres forventning om, at kommunen forfølger den planlægning, som Byrådet har vedtaget, vil svækkes.

Alternativ 1 - mere grønt

Et forslag om at indskrænke de bebyggelige områder vil betyde at byggeriet enten tvinges i højden eller at udnyttelsen af området reduceres.

Staten har fokus på at bygge tæt i nye byudviklingsområder for at beskytte landbrugets interesser i at have dyrkbar jord.

Byrådet har besluttet, at boligtætheden skal være ca. 10-12 boliger/hektar i nye byudviklingsområder.

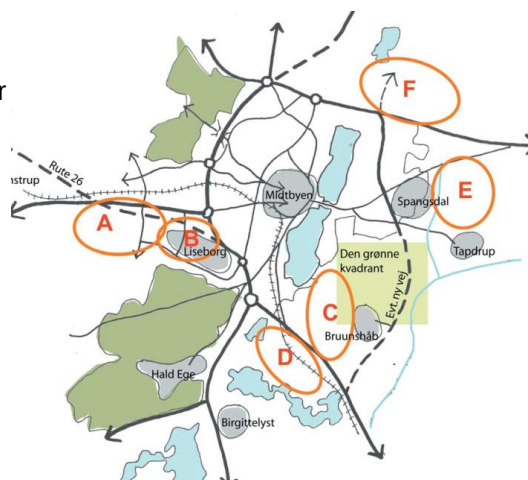
P.g.a. udfordringer med overfladevand i området, vil der være behov for grønne områder imellem husene til at aflede regnvand. Det er derfor vigtigt, at der er en forholdsvis tæt udnyttelse af de bebyggelige områder for at opnå 10-12 boliger/hektar.

I en provinsby som Viborg er interesserne for at bygge etageboliger uden for bymidten begrænsede og efterspørgslen på nye boliger er størst på parcelhuse og rækkehuse. Kommuneplantillægget afspejler derfor princippet om at bygge lavt, men effektivt - samtidig med at de væsentligste naturområder friholdes for byggeri.

Alternativ 2 - andre områder

Processen omkring byudvikling i Taphede har været lang og tager afsæt i en fordebat tilbage i 2006 om byudvikling omkring Viborg by. Her blev 6 større områder for byudvikling vurderet. Generelt er der mange landskabelige bindinger omkring Viborg by samt fredninger, drikkevandsinteresser og terrænnært grundvandsspejl (Vestbyen).

Øst for Viborg by er der færrest bindinger og byudvikling i retning af den østjyske vækstakse (Århus) giver god mening.

Kort fra fordebat i 2006
Område A Møgelkær, B Liseborg og C Arnbjerg er nu godt på vej til at være udbyggede.

Område D Vedsø indeholder en flyveplads, som Byrådet ikke ønsker at nedlægge

Område E er Taphede og område F Nørre Enge rummer en råstofgrav.

Afhjælpende foranstaltninger og overvågning

Trafik og støj

Planen indeholder en 2 x 50 meter zone langs Randersvej, hvor det vil være muligt at tage højde for statens planlægning af evt.

Hærvejsmotorvej øst om Viborg. Her er plads til både vejudvidelser og evt. støjfaskærmning.

Planlovens §15a sikrer, at der ikke må lokalplanlægges for støjbelastede boliger.

Den trafikale udvikling i området vil blive fulgt som en del af kommunens almindelige overvågning af trafikken i kommunen. Der er senest lavet en trafikplan for hele kommunen i 2017 med forslag til indsatser, og der laves løbende trafiktællinger. Der vurderes ikke behov for yderligere overvågning.

Natur

Administration af de naturmæssige bindinger i området og forvaltning af den økologisk forbindelseslinje og forhold til fredskov/skovbyggelinje vil blive konkretiseret i efterfølgende lokalplaner og byggesagsbehandling.

Ved løbende, almindeligt tilsyn vurderes naturindholdet i beskyttede naturområder.

Der vurderes ikke behov for særskilte overvågningstiltag for hverken naturforhold eller landskabelige interesser.

Overfladevand

Der vil blive udarbejdet en samlet strategi- og afvandingplan for området, så der tages højde for et fuldt udbygget Taphede i forbindelse med anlæg af de vestlige områder, som er omfattet af kommuneplantillægget.

I den videre lokalplanlægning og i de kommende spildevandstillæg vil der blive indarbejdet tiltag, som vil sikre at udledningen af regnvand fra de befæstede områder ikke vil medføre en hydraulisk belastning af Vibæk. Foranstaltningerne sikres formelt gennem lokalplanlægning og byggesagsbehandling samt via vilkår i udledningstilladelser.